

zák. změněn v ten rozum, že zcizení neb zavazení zabraného majetku jest bez svolení pozemkového úřadu n e p l a t n é. Kdežto dřív bylo pouze vůči státu bezúčinné, jest nyní prohlášeno prostě za neplatné, ale pouze neplatné, ne nicotné, ničí. Nicotnost znamená, že právní řád nechce smlouvu absolutně trpěti, že tedy smlouva nemůže žádným způsobem konvalidovati. Příkladem jest § 879 obč. zák., ačkoli ve starém znění užito tu bylo pouze výrazu »neplatnost«, což však na věci ničeho nezměnilo. Cit. novela stanoví pouze pravou neplatnost. Nejen že užívá tohoto výrazu, ale v novém znění § 18 zák. (§ 18 a) výslovně ustanovuje, že kdo smlouvu o zcizení zabraného majetku plní nebo plnění přijme dříve, než pozemkový úřad k tomu svolí, dopouští se přestupku. Z toho jde, že i takovou už splněnou smlouvu může pozemkový úřad schváliti, sic jinak by to nemělo smyslu, aby zákon o jejím schválení mluvil, nýbrž by musil prostě schválení takové smlouvy zakázati. I smlouva takto neplatná tedy dodatečným schválením konvaliduje. To plyne i z materialíí. Důvodem k novele bylo jednak to, že se chtělo zabrániti soukromým parcelacím (tisky 342 a 439), které bujely, a jednak to, že ustanovení o bezúčinnosti vůči státu bylo vykládáno v praxi i vyššími soudními stolicemi tak, že je možno i k n i h o v n í p ř e v e d e n í s výhradou bezúčinnosti vůči státu (tisk 439). O parcelaci, na niž novela trest uložila, v tomto případě nejde; druhý důvod pak čelí mylné praxi. Avšak nejvyšší soud této mylné praxe, jak shora ukázáno, neschválil a dospěl již na základě záborového zákona k přísnějšímu výkladu, jímž i intencím novely úplně vyhověno. Když arci druhá stolice povolené prvním soudem knihovní převedení potvrdila, nepřišla věc ovšem před jeho forum (§ 130 knih. zák.). Při tomto přísnějším výkladu staršího práva se tedy novelou pro naši otázku ničeho podstatně nezměnilo. Hlavní věc však je, že případ, o který jde, odehrál se celý za platnosti staršího práva, takže této novely naň vůbec užiti nelze. Nabyla účinnosti t e p r v 9. d u b n a 1921 (čl. II.) a nestanoví nikde, že by měla zpětný účinek. Avšak zásada § 5 obč. zák., že zákony nepůsobí zpět a nemají tedy vlivu na předchozí jednání a před tím nabytá práva, má platnost všeobecnou, vztahuje se i na zákony povahy nutící, i na zákony upravující právo veřejné, vyjma normy absolutně zakazující, neboť, jak nauka, která v této otázce je za jedno, dí, občan nesmí býti sklamán v důvěře své v platný právní řád (Stubenrauch k cit. § 5 obč. zák. a tam doložená literatura).

Čís. 1251.

Majitel směnky může některé směnečné dlužníky ze závazku propustiti nebo jim posečkati, nezadáva je tím svým právům oproti ostatním spoludlužníkům a nejša vázán jejich souhlasem.

(Rozh. ze dne 18. října 1921, Rv II 331/21.)

K žádosti banky jako majitelky směnky byl vydán směnečný platební rozkaz proti vydateli a rubopiscům, kteří proti němu namítli, že hlavnímu dlužníku bylo povoleno přiroči do 31. prosince 1921. P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e směnečný platební rozkaz zbavil účinnosti. D ů v o d y :

Námitka, že hlavnímu dlužníku (akceptantu) bylo povoleno sečkání do 31. prosince 1921, není námitkou z práva směnečného, a dlužno jen uvážiti, je-li námitkou, která přísluší žalovaným přímo proti žalobkyni. Je sice správně, že prolongace (sečkání) nebylo přímo ujednáno mezi žalobkyní se strany jedné a žalovanými se strany druhé, nýbrž v té příčině hlavní dlužník (akceptant) jest vůči žalobkyni smluvníkem, tak že v první řadě tento smluvník byl by oprávněn k dotčené námitce. Ale toto ujednání povahy práva soukromého dotýká se splatnosti směnečné pohledávky, ohledně které přicházejí jako solidární dlužníci v úvahu hlavní dlužník, — který nebyl žalován — a ostatní osoby ze směnky zavázané — žalovaní —; toto ujednání stalo se, než byl učiněn protest pro neplacení, a jeho účinek musí se tedy stejnoměrně vztahovati také na ostatní směnečné dlužníky, kteří nebyli účastníky při ujednání, — nemá-li povolené sečkání vzhledem k tomu, že jde o dluh solidární, vůbec býti bezvýznamným, a nemá-li jeho účel býti zmařen tím, že se připustí možnost žalovati ihned ostatní dlužníky. Soud pokládá tudíž za to, že povahou ujednání nabývá námitka na něm založená, v první řadě ovšem smluvníku příslušející, takového rázu, že může býti činěna žalobkyni přímo každým ze směnečných dlužníků, tedy i žalovanými, — že nenastal účinek jen mezi stranami, a že žalobkyně toho času není oprávněna zažalovat směnky. Bylo proto platební příkazy zrušiti. O d v o l a c í s o u d ponechal směnečný platební příkaz v platnosti, mimo jiné z těchto důvodů: Žalovaní namítají proti platebnímu příkazu jedině, že směnečná pohledávka jím byla sečkána. Leč tato námitka jest neodůvodněna. Že nevychází ze směnečného práva, vytkl již první soud; nepřísluší však ani žalovaným bezprostředně proti žalobkyni. Směnku podepsali žalovaní Jan Sch. jako vydatel a ostatní žalovaní jako rubopisci. Všichni žalovaní ručí směnečně podle čl. 81. sm. ř., majitel směnky má však na vůli, kterých směnečných dlužníků se chce především držeti; může také některé směnečné dlužníky ze závazku propustiti nebo jim posečkati, nezadávaje svým právům proti ostatním spoludlužníkům a nejsa vázán jejich souhlasem. Na předpisy o rukojemství nemohou se žalovaní odvolávat, neboť všichni směneční dlužníci jsou právi nedílně a podle § 894 obč. zák. prominutí nebo sprostění, jehož se dostane jednomu spoludlužníku pro jeho osobu, nepřísluší ostatním. Jediná námitka proti platebnímu příkazu, při níž žalovaní setrvali, příslušela by tedy pouze firmě S. jako akceptantce naproti žalobkyni.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovclatelé uplatňují dovolací důvod § 503 čís. 4 c. ř. s., vytýkajíce odvolacímu soudu, že nesprávně posoudil věc po stránce právní. Tato výtká není oprávněna, naopak dlužno plně přisvědčiti názoru odvolacího soudu, a to z důvodů v odvolacím rozsudku uvedených, které nebyly nikterak vyvráceny vývody dovolacího spisu. Tvrzení, že žalovaní jsou totožní s akceptantkou, že přiročí, této povolené, prospívá také jim, — nelze bráti vážně; jestli akceptantka společností s obmezeným ručením a jako taková dle § 61 zákona ze dne 6. března 1906, čís. 58 ř. zák. samostatným podmětem právním. Žalovaní omezili při ústním jednání své ná-

mitky na tvrzení, že žaloba jest předčasná, poněvadž žalobkyně povolila hlavní dlužníci — akceptantce — příročí do 31. prosince 1921. Proč se žalovaní odhodlali k tomuto omezení, jest se stanoviska právního lhostejno; ale důsledkem omezení jest, že nelze více přihlížeti k ostatním námitkám, které původně byly předneseny. Když tomu tak jest, nemají skutkového podkladu vývody dovolací, jimiž žalovaní doličují, že žalobkyně poskytla mlčky příročí také jim a tím se vůči nim vzdala prozatím práva žalobního; —pokud se týče, že zažalování směnek se přičítá alespoň dobrým mravům a zásadě bezelstnosti a rozšafnosti v obchodování; — i zůstávají proto příslušné vývody nepovšimnuty. Rozsah směnečného postěžného nároku žalovaných proti akceptantce řídí se předpisy směnečného řádu a není dotčen okolností, že žalobkyně poskytla akceptantce příročí.

Čís. 1252.

Ustanovením testamentu, že »zemře-li zůstavitelova dcera bez přímých právních dědiců, případně pozůstalost zůstavitelovým sourozencům nebo jejich dědicům«, zřízena sice substituce ve prospěch sourozenců zůstavitelových, nikoli však ve prospěch přímých dědiců jeho dcery.

(Rozh. ze dne 19. října 1921, R I 1260/21.)

Poslední vůlí ze dne 18. listopadu 1920 odkázal zůstavitel veškeré své jmění z polovice manželce Marii P-ové, a z polovice dceři téhož jména a ustanovil mimo jiné, že kdyby jeho dcera jeho manželku smrtí předešla, aniž by zanechala po sobě právních dědiců, případně její polovice matce (odst. 2), dále, že tato musí odevzdati dceři dědictví jí připadlé, pokud to stav jmění dovoluje, nezkrácené (odst. 3) a konečně že v případě, že by obě držitelky pozůstalosti zemřely, a dcera jeho přímých právních dědiců nezanechala, případně celá pozůstalost jeho sourozencům, blíže vyjmenovaným, nebo jejich právním dědicům (odst. 4). **Pozůstalostní soud** ustanovil po rozumu § 612 obč. zák. a § 2 čís. 4 cís. pat. ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák. opatrovníka dosud nenarozenému potomstvu Marie P-ové mladší, vycházejí z právního názoru, že zůstavitel zřídil v uvedené poslední vůli substituci ve prospěch dosud nenarozeného potomstva své dcery Marie P-ové. **Rekursní soud** usnesení prvního soudu zrušil. **Důvody:** Podstata substituce záleží v tom, že zůstavitel povolává k dědictví dědice náhradního pro případ, že dědic, původně ustanovený, dědictví nastoupiti nemůže nebo nechce (obecná substituce dle § 604 obč. zák.) anebo že ustanoví někoho za dědice s příkazem, aby po své smrti nebo v jiných určitých případech odevzdal pozůstalost osobě jiné jako dědici náhradnímu (fideikomisární substituce dle § 608 obč. zák.). Pojem substituce — ať obecné či fideikomisární — jako zařízení výjimečného, jež osobu dědice v právu volného rozhodování a nakládání se zůstaveným jí majetkem omezuje, přináší s sebou, že musí býti výslovně nařízena; výjimku činí zákon jen v případě § 610 obč. zák., ač výjimka ta je jen zdánlivou, poněvadž i zákaz, učiniti poslední pořízení o pozůstalosti, který prohlašuje zákon za fideikomisární substituci, se nemůže státi samozřejmě mlčky. Právní povaha substituce přináší dále s sebou, že v případě po-